

EGE ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI

TARİH İNCELEMELERİ DERGİSİ

ATATÜRK'ÜN DOĞUMUNUN 125. YILI

CİLT/VOLUME XXI SAYI/NUMBER 1

TEMMUZ/JULY 2006

BORNOVA - İZMİR

TARİH İNCELEMELERİ DERGİSİ

Cilt/Volume: XXI

Sayı/Number: 1

Temmuz/July 2006

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Atatürk'ün Doğumunun 125. Yılı (Prof. Dr. Tuncer Baykara)

İNCELEMELER/ARTICLES

Tilla Deniz Baykuzu

Çin Topraklarındaki Bazı Türk Soylularının Kurganları (VII-VIII. Yüzyıl)

The Kurgans of Some Turkish Nobles in Chinese Territory (7-8th Centuries) 1-18

Hülya Boyana

Vergi Listelerine Göre Attika Delos Deniz Birliği ve İonya ile İlişkileri
Attica-Delos Sea League According to Tax Lists

19-48

Muzaffer Demir

Artemisia ve Rhodos

Artemisia and Rhodos

49-72

Mehmet Ersan

Türkiye Selçuklularında Devlet Erkânının Eğlence Hayatı

The Entertainment Tradition of the Statesmen in Anatolian Seljukid State

73-106

Vehbi Günay

XVI. Yüzyılda Tarhala Örneğinde Batı Anadolu'da İskân Değişimi
16th Century Settlement Development in Western Anatolia as in the Case of Tarhala

107-122

Cüneyt Kanat

Memluk Kaynaklarındaki Osmanlı İmajının Değişim Süreci

The Change of Ottoman Image in Memluk Sources

123-134

Cahit Telci

Mali bir Ünite olarak Aydın Muhassıllığı

Aydın Accountantship as a Financial Unit

135-156

ARŞİV BELGELERİ/ARCHIVAL DOCUMENTS

- Hilal Ortaç Gürpınarlı**
Bir Osmanlı Mezar Taşının Öyküsü 157-163
- Cahit Telci**
Aydın Livası'nın Nüfusu Hakkında H.1261/M.1845 Tarihli Bir Defter 165-198

YENİ YAYINLAR/BOOK REVIEWS

- Svat Soucek, A History of Inner Asia, Cambridge University Press,
Cambridge, 2003 (Serkan Acar) 199-203
- Abdulhalik Bakır, Ortaçağ İslam Dünyasında Madencilik ve
Maden Sanayi, Ankara 2002: (İsmail Aka) 205-207
- Tuncer Baykara, Atatürk ve XX. Yüzyıl Türk Tarihi Araştırmaları,
IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2006.
(Nuri Karakaş) 209-222
- Nevin Özkan, Modena Devlet Arşivi'ndeki Osmanlı Devleti'ne
İlişkin Belgeler (1485-1791), Ankara 2004,
(Mikail Acıpınar) 223-225

NEKROLOJİ

- Tuncer Baykara, Prof.Dr. Işın Demirkent (1938-2006) 227
- Tuncer Baykara, Prof.Dr. M. Fahreddin Kırzioğlu (1917-2005) 228-229

Atatürk'ün Doğumunun 125. Yılı

Türklüğün en büyük şahsiyetlerinden bir şahsiyet olarak Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Türk milletinin kalbinde seçkin bir yer sahibi olmuş, bunu korumuş ve daha önümüzdeki yüz, hatta bin yıllarda da korumaya devam edecektir.

O'nun, Atatürk'ün Devletimizin yenilenmesinde ve yücelmesindeki müstesna yerini her zaman anıyor ve anmaya da her fırsatta devam etmekteyiz. Bunun, özellikle yetişmekte olan kuşaklar için büyük yararı ve bu sebeple de önemi vardır.

Atatürk'ün doğumunun 100.yılı kutlamalarına, bir araştırmacı bilim adamı olarak konferans, kongreye katılma ve öteki faaliyetler ile iştirak etmişim. Hatta, o yıllarda mensubu bulunduğum Hacettepe Üniversitesi'nde okuttuğum Türk Devrim Tarihi dersi notlarımın kitap halinde yayımlanan şeklini de, 1981 yılında, O'nun 100. Doğum Yılı'na armağan etmiş idim.

Bu defa, 2006 senesinde onun 125. doğum yılı gelmiş ve bazı kutlamalara sahne olmuştur. O'nun hatırasına en çok saygı duyması, benimsemesi ve adeta tapması gereken yerlerden birisi olarak İzmir'de, O'nun yarattığı hür ortamda görevine yapmaya çalışan bir Üniversite'de, Üniversite'm, Fakülte'm, Bölüm'üm ve son olarak da Anabilim Dalı'm olarak üzerimize düşenin bir kısmını bu dergideki yazı ile yerine getirmiş oluyoruz.

Atatürk, bir mütevazı Türk ailesinin, Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanımın evladı olarak, o zamanlar her haliyle bir Türk şehri olan Selanik'te dünyaya gelmişti. Doğduğu sırada, onun gelecekte Devletinin başına geçeceğini kimse bilemeyeceğinden, doğum tarihi ve günü de geleneksel ölçülerde yazılmış idi. Atatürk'ün Annesi, geleneğe uygun olarak Babasının, doğduğu günü elinde bulundurduğu Kur'an-ı Kerim'in kenarına kaydetmiş olacağını söylüyor. Ancak aradan yıllar geçtiğinde görülmüştür ki ailenin elindeki Kur'an'larda böyle bir kayıt yoktur. Muhtemelen bu Kur'an-ı Kerim, Ali Rıza Efendi'nin ölümüyle, oturmakta oldukları mahalledeki camiin küçük kitaplığına Zübeyde Hanım'ın bağışladığı kitaplar arasında gitmiştir.

Atatürk'ün Annesi'nin 1920li senelerde hatırladığı, oğlu Mustafa'nın bahar mevsiminde ve kirazların olgunlaştığı bir zamanda doğduğudur. Bu ise pekala Mayıs ayına rastlayabilir. Zaten Mayıs ayı olayları içinde, sonradan Atatürk'ün hayatını etkileyen bir tarih de vardır ki o 19 Mayıs 'dır. İşte Mayıs ayındaki günlerden birisinde doğmuş olan Mustafa Kemal Atatürk, neden 19

Mayıs'da doğmuş olmasın? Netekim Atatürk'ün sağlığında, kendisine doğum günü olarak 19 Mayıs olarak bildirilmesini uygun bulmuştur.

Burada bir hususa daha temas etmek gerekiyor. Atatürk'ün hayatıyla ilgili kesin olabilecek bir tarih, rumî 96 tarihidir. Harp Okulu kayıt defterinde Selanikli Mustafa Kemal Efendi'nin doğum tarihi 1296 olarak kaydedilmiştir. Bu 1296 Rumî tarihinin 10 ayı (III-XII) 1880'e ve sadece iki ayı (I-II) 1881 yılına rastlamaktadır. Atatürk'ün sağlığında uzun süre O'nun doğum tarihi olarak 1880 kabul ediliyordu. Hatta O'nun vefatı sırasında, Türk Tarih Kurumu Genel Sekreteri Mustafa Uluğ İğdemir'in çıkardığı küçük biyografi kitabında, bu iki tarih de yer almaktadır. Kitabın asıl metninde 1880, fakat sonradan eklenen kapakta 1881 tarihini görüyoruz. İncelemeler ve araştırmalar Atatürk'ün doğum tarihi olarak 1881'in uygun olacağını göstermiştir. Biz Atatürk'ün miladi doğum tarihiyle ilgili farklı gerçeği sadece işaret etmekle yetiniyoruz.

Ne olursa olsun, Atatürk muhakkak ki bir Mayıs ayında dünyaya gelmiştir. Onun doğduğu tarihin 1880 olma ihtimali de mevcut bulunmakla birlikte, yaygın olan kabul göreni 1881 tarihidir. Atalarımız da hep güzel demişlerdir: "Lugat-ı fasihten evladır galat-ı meşhur". Atatürk şu halde 1881 yılının 19 Mayıs tarihinde dünyaya gelmiştir.

2006 Mayısı, onun doğumunun 125.yılıdır ve bu zaman, her ne kadar 50 veya 100 gibi etkili bir zaman değilse de yine de dikkati alınabilecek bir tarihtir. Dolayısıyla Devletimizin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bu en büyük şahsiyetinin hatırasını bu vesile ile minnetle yâd etmemiz olağandır. Çünkü biz Türkler, ülkesi ve devleti için "ölesiye ve gecesini gündüzüne katarak çalışan"ları unutmayız.

Nasıl Alp Er Tunga, doğumundan binlerce yıl sonra hatırlanmışsa, kimsenin şüphesi olmasın ki en az onun kadar Türklüğe hizmet etmiş bulunan Gazi Mustafa Kemal Atatürk de gelecek bin yıllarda anılacaktır. Biz tarihçiler bunu böyle gördük ve görüyoruz.

Prof. Dr. Tuncer Baykara